

Global Knowledge prosjekt

God kunnskap forandrer deg

Beskrivelser og tanker fra zambiske lærerstudenter

av

226 Amanda Langeland Sandvold

Good Knowledge Changes You

Global Knowledge

GK 300

Mai 2016

Avtale om elektronisk publisering i Høgskulen i Sogn og Fjordane sitt institusjonelle arkiv (Brage)

Jeg gir med dette Høgskulen i Sogn og Fjordane tillatelse til å publisere oppgaven (Skriv inn tittel) i Brage hvis karakteren A eller B er oppnådd.

Jeg garanterer at jeg er opphavsperson til oppgaven, sammen med eventuelle medforfattere. Opphavsrettslig beskyttet materiale er brukt med skriftlig tillatelse.

Jeg garanterer at oppgaven ikke inneholder materiale som kan stride mot gjeldende norsk rett.

Ved gruppeinnlevering må alle i gruppa samtykke i avtalen.

Fyll inn kandidatnummer og navn og sett kryss:

226 Amanda Langeland Sandvold

JA

NEI

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
Innledning	5
Teori	6
<i>Hva er kunnskap?</i>	6
<i>Zambisk kultur</i>	6
<i>Historie</i>	8
<i>Ubuntu</i>	9
<i>Utdanning</i>	9
Metode	9
<i>Kvalitativ metode</i>	10
<i>Informanter</i>	10
<i>Intervjuguide</i>	11
<i>Gjennomføring av intervju</i>	12
<i>Analyse av datamaterialet</i>	13
<i>Mulige feilkilder</i>	14
Empiri	15
<i>Spørreundersøkelsen</i>	15
<i>Det første intervjuet</i>	16
<i>Det andre intervjuet</i>	16
Drøfting	17
<i>God kunnskap er noe som en forstår</i>	17
<i>Framtidsrettet</i>	18
<i>Noe som hjelper</i>	18
<i>Teknologi og kreativitet</i>	19
<i>Religion og aksept</i>	19
Avslutning	20
Litteraturliste	21
Vedlegg	23

Sammendrag

Dette prosjektet er kalt "God kunnskap forandrer deg" og det er et sitat fra et svar fra spørreundersøkelsen jeg utførte i en klasse med 47 zambiske lærerstudenter. Jeg spurte om hva de mente god kunnskap er og jeg bad de prøve å forklare hvorfor de mente dette. I tillegg hadde jeg et intervju med fem lærerstudenter hvor jeg fikk mer nyanserte svar og mulighet til å spørre om god kunnskap på ulike måter. Problemstillingen min er *Hvordan beskriver lærerstudenter fra Zambia hva "god kunnskap" er og hvilke argumenter bruker de for sitt synspunkt?* Jeg valgte dette temaet fordi jeg ville undersøke noe som jeg trodde kom til å være ulikt fra Norge og i tillegg var det noe som vekket nysgjerrigheten min. I svarene kom det fram at god kunnskap er noe en kan forstå og noe som kan hjelpe i framtiden. I intervjuene kom det fram at god kunnskap er noe nyttig, hjelpsomt og kreativt som kan hjelpe med utfordringer i framtiden og noe som kan hjelpe en person til å utvikle seg med ulike aspekt i livet.

Abstract

This project is called "Good Knowledge Changes You" and it is a quote from an answer from the survey I had in a class of 47 Zambian teacher students. I asked them what they think good knowledge is and why they think this is good knowledge. In addition, I had interviews with five teacher students where I gained more detailed answers and I had the opportunity to ask about good knowledge in different contexts. My research question is *How do teacher students from Zambia describe good knowledge and what kind of arguments do they have for their point of view?* I chose this theme because I thought it would be different from my Norwegian way of thinking and it is something that I am curious about. The answers showed that good knowledge is something you can understand and something that can help in the future. The students from the interviews expressed that good knowledge is something useful, helpful and creative that can help with future obstacles and something that can help a person develop in different aspects of life.

Innledning

Jeg valgte å skrive et prosjekt om temaet god kunnskap. Dette er to begrep som er relativt vide og kan tolkes på ulike måter. I Zambia fikk vi ganske fort se forskjeller fra vår egen kultur. For eksempel kom ingen av oss til å bli gode koner i Zambia siden ingen kunne vaske klær for hånd og vi kunne ikke kle oss ordentlig og til vår overraskelse ble ostehøvelen kalt "the egg flipper". Ting er annerledes. Hva blir da god kunnskap? Dette var noe jeg ville fordype meg i og jeg så for meg at det ville gi meg innsikt i hvordan lærerstudenter fra en annen kultur ser på ulike aspekt ved livet. Hvilken måte de beskriver god kunnskap kan kanskje få fram hva som er viktig for de og det kan dermed lære meg mer om kulturen og deres levemåte. I tillegg vil opplevelsen og erfaringen med innsamling av data være en mulighet til å forstå mer av hvordan samhandling og relasjoner foregår i Zambia. Jeg synes det er interessant å prøve å finne svar på spørsmål som det er vanskelig å svare på. Til min fordel er det informantene som får den vanskelige jobben med å svare, mens jeg skal fordype meg i teorier og artikler som handler om kunnskap og kultur.

Med bakgrunn i dette har jeg kommet fram til følgende problemstilling

Hvordan beskriver lærerstudenter fra Zambia hva "god kunnskap" er og hvilke argumenter bruker de for sitt synspunkt?

Jeg håper at dette prosjektet vil kaste lys over at begrep som kunnskap er relativt, samtidig som at prosjektet vil vise ulike tolkninger av begrepet. Jeg skal prøve så godt jeg kan å ikke sammenligne dataen jeg får med egne norske tanker og tolkninger. Jeg valgte lærerstudenter siden jeg kan relatere meg til deres situasjon siden jeg er lærerstudent selv og kanskje jeg dermed kan tolke svarene på en bedre måte. De har også god akademisk bakgrunn til å svare på spørsmål mine.

Teori

I dette kapittelet vil jeg først gi en kort innføring i kunnskapsbegrepet og deretter gå inn på zambisk kultur og historie. Dette vil være bakgrunnen for drøftingsdelen.

Hva er kunnskap?

Kunnskap kan være og bety mye, men jeg har valgt å ha fokus på de ulike kunnskapssynene som Hilde Hiim og Else Hippe (1998) beskriver i sin studiebook om didaktikk. Det første de nevner er et naturvitenskapelig orientert syn på kunnskap som setter den ytre virkelighet som premiss for innhenting av kunnskap, med andre ord det som kan observeres. Den er basert på "objektivisme, logikk og streng rasjonalitet". Det andre er et åndsvitenskapelig syn på kunnskap der fokuset er å forstå ulike livsordninger som politikk, økonomi, moral, oppdragelse og tolkning av ulike verdier i samfunnet. Deretter beskriver de et eksistensialistisk syn på kunnskap. Her er det menneskets opplevde forhold til seg selv og miljøet som er sentralt. Det vil si at kunnskap er subjektivt og kunnskap kan oppleves forskjellig fra individ til individ. Det siste synet som blir nevnt er et kritisk syn på kunnskap som setter forholdet mellom praktisk virkelighet og teoretisk forståelse i sentrum. Her sees kunnskap på som noe relativt og hva som er kunnskap vil avhenge av ulike samfunnsgrupper (Hiim & Hippe, 1998, s. 15-20).

Ut i fra det datamateriale jeg har samlet inn vil det også være nyttig å nevne de ulike kunnskapstypene som er beskrevet av Aristoteles, nemlig *episteme*, *techne* og *fronesis*. Episteme tilsvarer det vi kaller for teoretisk og vitenskapelig kunnskap. Techne er begrepet de ga den praktiske kunnskapen, mens fronesis kan sammenlignes med klokskap. Denne klokskapen vil være en samling av praktisk og teoretisk kunnskap (Skagen, 2012, s. 294-296).

Zambisk kultur

I tillegg til kunnskap om begrepet kunnskap er det nødvendig å forsøke å gi en kort oversikt over kulturen i Zambia fordi prosjektet tar utgangspunkt i svar fra lærerstudenter med bakgrunn i denne kulturen. Antropologen Clifford Geertz (2000) sammenligner det å forstå en fremmed kultur med det å forstå en vits. Med dette mener han at en må forstå konteksten og "helheten vitsen er plassert i". Videre hevder han at "You don't have to be one to know one", altså du trenger ikke være en av de for å forstå de (s. 57, 70). Dersom en ikke vet noe om informantens kultur vil ikke prosjektet

representere godt hva lærerstudentene egentlig mener. Etter tre måneder i Zambia har jeg tilegnet meg kunnskap om kulturen og spillereglene i samfunnet, men likevel er det mye jeg enda ikke forstår.

Øyvind Dahl (2015) har skrevet en bok om interkulturell kommunikasjon og han sier at ulike verdensbilder gir oss ulike tolkningsrammer og overlevelsesmuligheter. Han sier også at religion ofte har påvirkning på dette verdensbildet og at de av og til ikke kan skilles. Dette verdensbildet kan bli brukt som bakgrunn til å forstå fenomener (s. 240-246). I Zambia er 50-75% av befolkningen kristne (Globalis, 2014) og dette påvirker deres syn på verden og dermed deres levemåte. Scott D. Taylor (2006) har skrevet en bok om kulturen i Zambia og hevder at religion er den viktigste faktoren når det kommer til verdensbildet, selv om det selvsagt er andre faktorer som påvirker som utdanning, helse og tilgang til ressurser (s.25-26).

Et fenomen som kan virke ukjent i fremmede kulturer er på hvilken måte konteksten påvirker kommunikasjon og samhandling. Larry A. Samovar, Richard E. Porter og Edwin R. McDaniel (2007) har skrevet en bok om kommunikasjon mellom kulturer der nettopp dette blir tatt opp. De snakker om en kommunikasjonssammenheng som er påvirket i liten eller stor grad av kulturelle, sosiale og fysiske faktorer. Disse spillereglene gjør at vi kan kommunisere effektivt og vi trenger ikke bevisst tenke over hvordan vi skal oppføre oss (Samovar et al, 2007, s. 229). Øyvind Dahl forteller i sin bok om interkulturell kommunikasjon at kommunikasjonspioneren E. T. Hall skilte mellom høykontekst- og lavkontekst-kommunikasjon (Dahl, 2015, s. 97). I tilknytning til Afrika, sier han at flere steder er familietilknytningen viktig og at dette kommer til uttrykk i en høykontekstkultur. Samovar et al. (2007) som har videreført tanken om høykontekst- og lavkontekstkommunikasjon nevner også andre kulturforskjeller som direkte og indirekte kommunikasjon. Her blir Afrika generelt nevnt i sammenheng med indirekte kommunikasjon og at det å snakke upresist og tvetydig er et kunstform (s. 176).

I sammenheng med kultur tar Samovar et al. (2007) opp flere tema som kan være nyttig å se på, for eksempel familie og kulturelle verdier. Som tidligere nevnt er familie viktig i Zambia og kvinner blir ofte gift i tidlig alder og det er høy forventning om å bære barn. Likevel er utroskap og vold frekvente grunner til skilsmisse. Her kan en merke seg forskjell mellom rurale strøk som i landsbyene der de kanskje kan betegnes som tradisjonelle, mens i de store byene kan kvinnene skaffe seg utdanning og

karriere før de gifter seg (Taylor, 2006, s. 97). I følge statistikk fra årtusenmålene lever litt over 74% av befolkningen på under 1.25 dollar per dag i følge forbruk i landet (MDG, 2015). Selv om tallet kan tolkes på ulike måter, kan en ikke komme utenom at en stor del av innbyggerne lever i fattigdom og ekstrem fattigdom. Denne virkeligheten vil også påvirke hvordan personer tolker og lever livet. Dette fører til at overlevelse alltid vil være en faktor for mange. Dette styrkes gjennom Inglehart og Baker (2000) som også skriver at tradisjonelle samfunn har overlevelsesverdier. I tillegg er det viktig å gjøre foreldrene stolte og store familier er idealet. Noen ganger er dette fordi at store familier er nødvendig for overlevelse. I tillegg er relasjoner veldig viktig (s. 23, 25).

I tilknytning til verdier og normer vil jeg ta fram kulturfilter A og B som Dahl og Habert utviklet (Dahl & Herbert referert i Dahl, 2001, s. 72). De har konstruert et kontrasteksempel som kan sammenligne Zambia med kulturfilter B fordi det er et land under utvikling med hovedvekt på kristne verdier. Dette kan hjelpe oss i å forstå hva de begrunner svarene sine med. For eksempel aksepteres verden som den er, mennesket er underlagt skjebner og makter, menneskesynet er kollektivt og avhengighet er bra, språket er indirekte og det legges vekt på sosial rang, familie og slekt og eldre sin autoritet. Dette gjelder ikke alle folkene i Zambia, men det kan hjelpe oss i å begynne å forstå grunnleggende faktorer som de kanskje baserer svarene sine på. Dette vil for eksempel være ulikt i rurale og urbane strøk. I rurale strøk kan den forlengte familien dekke hele landsbyen, men dersom en lever i en storby kan det være at kjernefamilien er viktigst (Taylor, 2006, s. 107).

Historie

Zambia er et av landene i Afrika som er kjent for å være et fredelig land. Landet fikk sin uavhengighet fra Storbritannia 24. oktober i 1964. En av de store utfordringene på det tidspunktet var å prøve å forene de 73 forskjellige etniske gruppene i landet til en samlet nasjon (Taylor, 2006, s. 1-2). Dette ble gjort gjennom strategiske politiske og økonomiske valg som senere feilet. På 1990-tallet opplevde befolkningen en økning i frihet og politisk deltakelse, men landet var fortsatt rammet av fattigdom, HIV/AIDS epidemien og reduksjon av viktige sosiale tjenester innenfor helse og utdanning. I 1991 startet Zambia prosessen med å bli et demokrati med flere parti etter stort engasjement fra befolkningen og Presidenten Kaunda gikk med på forandringen (Thomson, 2004, s. 387). I dag er landet republikk (Globalis, 2014).

Ubuntu

For å prøve å gi et enda bedre bilde over kulturen i Zambia vil jeg ta med litt teori om *ubuntu*. Dette er en visjon eller en etikk som har lange røtter i store deler av Afrika. Dr. Augustine Shutte jobber på universitetet i Cape Town og har skrevet flere filosofiske bøker om religion og antropologi med tilknytning til Afrika. Hun har tildelt en hel bok som handler om konseptet *ubuntu* som oversatt til norsk betyr humanitet. Shutte forsøker å gi en forklaring på hva dette afrikanske konseptet eller visjonen går ut på. Det er et uttrykk som forklarer hva *ubuntu* er og det er *umuntu ngumuntu ngabantu* som betyr "persons depend on persons to be persons" (Skutte, 2001, s.3). På norsk kan det oversettes til "du er en person gjennom andre mennesker" eller "jeg eksisterer fordi du eksisterer" (Bergersen, 2010). Denne visjonen er en tanke som har blitt til over århundrer og viser seg i historier og dikt og den kommer til uttrykk i ulike ritualer og tradisjoner (Shutte, 2001, s. 9). Her er det samfunnet som står i sentrum og det er i samhandling med andre at en realiserer ulike deler av seg selv og dermed blir et helt menneske. Menn og kvinner blir sett på som likeverdige, men forskjellige og de har ulike oppgaver som utfyller hverandre (s. 31).

Utdanning

Før misjonærene kom til Zambia var det mange ulike kulturer og tradisjoner som hadde sin egen form for utdanning som forberedte unge for voksenlivet. Dette blir kalt for tradisjonell utdanning og her var det praktiske ferdigheter i miljøet som var sentralt. Det var viktig å ta vare på kulturen og identiteten til folket. De ulike folkeslagene hadde sitt eget språk som var sterkt knyttet til identiteten. Da misjonærene kom lærte de fleste seg lokalspråket og dette ble også brukt på skolene de opprettet. Diskusjonen om bruk av lokalspråk eller engelsk på skolen startet tidlig. Unge zambiere ville lære engelsk, mens mange av misjonærene ville bevare lokalspråket som er en viktig del av kulturen. Da landet fikk sin uavhengighet fra England i 1964 ble denne språkdebatten stor og det endte med at de bestemte seg for å bruke engelsk som instruksjonsspråk i skolene og det fikk status om nasjonalt språk. Skolene hadde fra starten av et tett forhold til religion (Carmody, 2004, s. 105-110).

Metode

I den samfunnsvitenskapelige forskningsverden fins det i hovedsak to typer metoder og skille går mellom kvantitative eller kvalitative data. Kvantitative data består som regel av tall og mengdeformer og vil forsøke å gi et generaliserende svar på problemstillingen. Kvalitative data vises i form av tekst eller bilder og vil som oftest beskrive eller vise et fenomen i dybden. De fleste forskningsprosjekt vil

ha en blanding mellom disse to tilnæringsmåtene. Hvilken metode en tar i bruk vil være avhengig av hvilke spørsmål en vil finne svar på (Grønmo, 2011, s. 33-34, 124; Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 17-19).

Kvalitativ metode

Prosjektet mitt har en kvalitativ tilnærming fordi fokuset mitt er å beskrive forståelsen av et begrep og jeg vil ikke ha nok datagrunnlag til å generalisere. Det første jeg gjorde var å foreta en spørreundersøkelse i en klasse med 47 zambiske lærerstudenter. Her spurte jeg om hva de mente god kunnskap var og hvorfor. På denne måte fikk jeg oversikt over tendenser og ulike perspektiv. Dette blei også brukt til å utarbeide intervjuguide og jeg brukte svarene til å finne kandidater til intervju. Slik kan det beskrives som en metodetriangulering, siden jeg har tatt i bruk ulike metoder for å samle inn data (Grønmo, 2011, s. 55). To av intervjuene var med to lærerstudenter, så til sammen har jeg fem informanter som ble intervjuet. Jeg mener at dette datamaterialet tilbyr ulike perspektiver på hva zambiske lærerstudenter mener at god kunnskap er. De 47 skriftlige svarene gir en oversikt over ulike beskrivelser og hvilke tanker som går igjen om emnet. I intervjuene fikk jeg anledning til å spørre om hva god kunnskap kan være i ulike kontekster og jeg fikk dermed mer nyanserte svar og ulike eksempler som gir et større bilde på hva de mener god kunnskap er.

Informanter

Jeg valgte å foreta en spørreundersøkelse i en klasse med 47 lærerstudenter og intervju fem lærerstudenter som går tredje og siste året på college. Både i intervjuene og svarene på spørreundersøkelsen var det en del av de samme momentene som gikk igjen og jeg føler at jeg har et godt datagrunnlag for å kunne drøfte problemstillingen. I utgangspunktet tenkte jeg å ha alle informantene fra samme klasse som jeg utførte spørreundersøkelsen i, men på grunn av ulike årsaker ble det til at to av informantene er fra en annen klasse, men de er også tredjeårsstudenter på samme skole. Grunnen til at jeg tok utgangspunkt i denne engelsklassen var fordi at professoren deres er kontaktpersonen som jeg har på skolen. Som nevnt i teoridelen er relasjoner og status viktig i Zambia. Jeg viste respekt ved å gå gjennom professoren og hilste på rektor første dagen jeg var der. Dette gjorde også at jeg hadde god tilgang til klassen og noen å forholde meg til. Første gang jeg kom på besøk til lærerutdanningen introduserte jeg meg selv i klassen og observerte en time. Uken etter kom jeg tilbake og spurte klassen om de kunne hjelpe meg med prosjektet jeg holdt på med. Jeg tror det var en fordel at de hadde møtt meg før, slik at jeg ikke var en total fremmed som ville ha noe fra

de. Jeg forklarte hva det gikk ut på og hvordan prosessene var i oppgaven. Deretter ba jeg de svare på to spørsmål som jeg skrev på tavlen:

1. What do you consider to be "good knowledge"?
2. Why?

Jeg hadde med meg ark som de kunne svare på slik at det ikke skulle være en byrde å svare. I forkant sa jeg at jeg visste at spørsmålene var veldig generelle, men at jeg var ute etter hva de selv mente om dette, så alle svar var velkomne. Selv om jeg sa at jeg ønsket at de ikke diskuterte i lag, ble det en del prat og litt kiking på hverandres lapper. Dette valgte jeg ikke å stoppe fordi jeg tenkte at noen kanskje trengte denne tryggheten og.

Måten jeg valgte ut informanter til intervjuene på var å lese gjennom svarene jeg hadde fått og lage en liste med mulige kandidater. Jeg valgte ut personer som hadde interessante og reflekterte svar, altså en type kriteriebasert utvelgelse (Christoffersen og Johannessen, 2012, s. 51). Jeg kom på skolen uken etter med forslag på fire gutter og fire jenter, og sa at jeg gjerne ville ha intervju med fire av de.

Intervjuguide

Prosessen med å lage intervjuguide begynte med å lage generelle spørsmål som handlet om kunnskap. Målet var å lage spørsmål som ga informantene mulighet til å reflektere over sine tanker om kunnskap og gi mulighet til å trekke inn eksempler fra hverdagen. Intervjuguiden kan oppfattes som ganske strukturert, men jeg brukte den mer som en guide og jeg leste ikke opp spørsmålene ordrett. Jeg formulerte meg slik det var naturlig i settingen, omorganiserte rekkefølgen til tider og stilte oppfølgingsspørsmål der det var relevant. På den måten føler jeg at jeg fikk mer ut av intervjuet siden jeg ikke var fastlåst til et skjema og fikk kanskje mer detaljerte svar. Jeg tror at det også gjorde at informantene følte seg mer avslappet. Denne måten å utføre intervju på blir kalt for semistrukturert intervju (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 78-79). I etterkant ser jeg at noen av spørsmålene ikke er like relevant i forhold til problemstillingen, men svarene har likevel gitt meg mer innsikt i informantenes tankegang. Intervjuguiden inneholder 24 spørsmål med ulike tematilknytninger, for eksempel skole, hjemmet, religion og rurale og urbane områder (se vedlegg 1).

I forkant av intervjuene viste jeg intervjuguiden til professoren som var kontaktpersonen min på skolen, men han hadde ikke noen kommentarer til den. Kanskje han hadde dårlig tid eller at han ikke ville fornærme meg på et vis. Eller kanskje han ikke syntes at det var hans jobb. Jeg gjennomførte en lengre pilotstudie-intervju i lag med nattevakten vår som er en tidligere student og fortsatt i 20-årene. Han svarte på alle spørsmålene og kom med forslag til forbedringer. Dette var nyttig siden jeg så hvordan noen av spørsmålene virket ledende og noen som var for kompliserte. Denne prosessen mener jeg er med på å styrke validiteten i prosjektet mitt, siden det forbedret spørsmålene og gjorde de mer relevante for problemstillingen. Validitet vil si hvor relevant datamaterialet er for problemstillingen, med andre ord hvor godt det representerer virkeligheten (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.24).

Gjennomføring av intervju

Jeg gjennomførte intervjuene på colleget og etter avtalt tid med studentene. I forkant reflekterte jeg over om hva som var mest gunstig av å ta opp intervjuet eller ikke. Jeg valgte å fokusere på å ha en god samtale under intervjuet, og dermed ta det opp på mobilen slik at jeg kunne være fokusert på informantene. Dette valget mener jeg fortsatt er rett. Informantene sa at de ikke hadde problem med at det ble tatt opp på bånd, og jeg presiserte at det bare var jeg som skulle høre på det. Selv om det ble ekstra arbeid med å høre gjennom og transkribere intervjuene i etterkant, føler jeg at datamaterialet er godt tatt vare på og at det derfor styrker reliabiliteten i prosjektet mitt. Reliabilitet vil si hvor pålitelig datamaterialet er, for eksempel måten den bli samlet inn på og hvilke data som blir brukt (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.23).

Det første intervjuet var med en mannlig og en kvinnelig lærerstudent. I utgangspunktet hadde jeg tenkt til å ha individuelle intervju, men jeg fikk inntrykk av at de ønsket å ha det i lag, og jeg så ikke at det skulle ha noen større konsekvenser for prosjektet. Vi satt inne i ett tomt klasserom i en sirkel. Intervjuet varte rundt en og en halv time og jeg følte at begge svarte godt på spørsmålene. I starten virket jenta litt fraværende, jeg tror at hun ventet på at en lærer skulle komme, men etter hvert ble hun mer engasjert i spørsmålene. Gutten svarte på spørsmålene med selvtillit, men var også flink til å gi ordet videre.

Jeg hadde det andre intervjuet dagen etter, men da var det ingen av de to jentene som jeg hadde foreslått, som hadde tid. Dermed ble dette intervjuet med en gutt. Her fikk jeg også samtykke til å ta opp intervjuet på mobilen. Samtalen gikk lett og jeg fikk mange eksempler og små historier. Da vi avsluttet spurte jeg han om han kunne finne en jente i samme klasse som jeg kunne intervjuer dagen etter. Selv om han sa at han kunne prøve, hørte jeg ikke noe mer fra han. Selv om jeg tror at det hadde vært nok med dataen fra de tre informantene, valgte jeg å ha et siste intervju med to kvinnelige studenter som satt på en benk rett ved meg. De gikk også tredjeåret, men de gikk ikke i samme klasse som de andre. De ble gladelig med på intervjuet. Her valgte jeg å ta notater for hånd istedenfor å ta opp lyden fordi det var første gang jeg møtte de og det var en del støy rundt. På grunn av dette glei ikke samtalen like godt som med de andre, jeg fikk kortere svar og den varte ikke så lenge. Likevel er jeg glad for at jeg tok dette intervjuet fordi de gjentok en del av det de andre hadde tatt opp og som gir mer validitet til prosjektet.

Selv om jeg altså i utgangspunktet hadde tenkt til å ha et kriteriebasert utvalg minner det mer om snøballutvelging der informantene selv gir forslag til en ny informant. De to siste informantene var mer et slumpmessig utvalg fordi at de var tilgjengelig og ledig i øyeblikket (Grønmo, 2011, s. 100-103).

Analyse av datamaterialet

De to første intervjuene ble transkribert til tekst på dataen fra lydfil og det siste intervjuet hadde jeg som notat. Dette hjalp meg i å få oversikt over hva som var interessant og det ga meg et helhetsinntrykk over hva som ble sagt om temaet. Jeg har valgt å bare bruke de to første intervjuene i drøftingsdelen siden det siste intervjuet for det meste ga samme svar som de forrige og det inneholder ikke like mye informasjon på grunn av måten jeg intervjuet på. Spørreundersøkelsen som var skrevet for hånd skrev jeg inn på dataen slik at jeg fikk en gjennomgang av svarene og det var lettere å finne igjen ord og uttrykk som var mye brukt.

Etter å ha lest gjennom svarene fra spørreundersøkelsen noterte jeg ord og uttrykk som var frekvente og organiserte svarene i ulike kategorier. På denne måten blir det tydeligere å se sammenhenger og hva som er sentralt (Grønmo, 2011, s. 246). Etter transkribering av intervjuene ble disse og lest gjennom og jeg noterte hva som var relevant i sammenheng med problemstillingen.

Dette ble deretter komprimert til en mindre tekst laget av stikkord og notat. På denne måten ble det lettere å komme fram til en helhetlig forståelse av hva informantene svarte.

I drøftingsdelen kommer jeg ikke til å ta hensyn til variabler som alder og kjønn. Alderen varierte fra 19 til 32 år. I spørreundersøkelsen deltok 14 menn, 31 kvinner og to ukjente. Grunnen til at jeg velger å ikke ta med dette som en variabel er fordi jeg mener det ikke er relevant for problemstillingen min.

Målet mitt med prosjektet er ikke å sammenligne svarene med norske verdier og holdninger, men se de i sin rette kulturelle kontekst. Det er dermed nødvendig å gi en oversikt over verdier, holdninger og levesett i zambisk kultur. Å tolke en annen kultur ut fra egne verdier og holdninger og holde disse høyere enn andre kulturer, kalles for etnosentriske beskrivelser og det vil jeg prøve så godt som mulig å unngå i denne oppgaven (Dahl, 2015, s. 38). Mitt mål er å ha en kulturrelativistisk holdning, det vil si at jeg vil se svarene i lag med lokal kontekst og sammenheng med settingen (Dahl, 2015, s. 73-74).

Mulige feilkilder

Det er noen punkt jeg vil ta opp med hensyn til feilkilder i prosjektet. Det første har med spørreundersøkelsen og intervjusituasjonen å gjøre. Som nevnt tidligere var det noen som så på hverandres svar og kanskje jeg hadde fått mer valide svar dersom jeg var strengere på dette. Likevel var det en avgjørelse som jeg tok i øyeblikket og som jeg står for. I forhold til intervjuet kan jeg tenke over om det var riktig av meg å velge ut kandidater siden jeg ikke helt kan vite om de virkelig vil delta eller om de føler seg pliktig til å være med. Jeg vil nødvendigvis tvinge noen til det, men jeg fikk jeg heller ikke inntrykk av at jeg gjorde. Selve utvelgelsen av informanter kan kanskje også virke noe bekvemmelig, men det var det jo. I en zambisk kontekst gikk jeg gjennom de rette kanalene og det ville vært vanskelig for meg å finne informanter på egenhånd uten hjelp fra en på colleget.

Den siste feilkilden jeg vil nevne og som bør nevnes er meg selv. Hvem var jeg under intervjuet? Jeg var mer som en venn enn en autoritær hvit person. Jeg håper at dette gjorde at de følte at de kunne snakke fritt til meg, men jeg vet ikke i hvilken grad de sa det de selv mente eller om de sa det de trodde jeg vil høre. Dette er selvsagt en faktor som er nesten umulig å komme unna. Måten jeg

formulerte spørsmålene på og ikke minst kroppsspråket mitt kan også ha påvirket svarene. Jeg har gjennomført tre intervju tidligere i sammenheng med en bacheloroppgave og det har jeg lært av. Denne erfaringen har gjort at jeg er mer bevisst på egne uttryksmåter og småord. Siden jeg er en norsk kvinnelig student vil nok dette også påvirke hvordan resultatene blir framstilt og hvilke data som blir med drøftingsdelen.

Siden vi har ulik bakgrunn er det lett for at det oppstår misforståelser i kommunikasjonen (Grønmo, 2011, s. 164). Det ene spørsmålet mitt krevde for eksempel at de visste hva subjektivitet og objektivitet var, men det visste de ikke og dermed ble spørsmålet irrelevant. Jeg forsøkte å legge opp til en åpen kommunikasjon fra starten av ved å forsikre de om at det de sa ville bli anonymt og at teksten ville bli skrevet på norsk, så tilgangen er ikke stor sett fra et verdensperspektiv (Grønmo, 2011, s. 165).

Empiri

Her vil jeg presentere funnene i spørreundersøkelsen og i intervjuene. Sitatene som er tatt med er egen oversettelse fra engelsk til norsk fra lydopptaket.

Spørreundersøkelsen

I undersøkelsen er det mest brukte uttrykket i tilknytning til god kunnskap *noe en forstår*. 35 av 47 svar inneholdt dette ordet. For eksempel teoretisk og praktisk forståelse av noe og at god kunnskap er noe en forstår gjennom erfaring og utdanning. En annen faktor som er mye nevnt er at god kunnskap er noe som kunne hjelpe i framtiden. Dette kom fram i svar som inkluderte ord som utvikling, løse problemer en møter, analysere situasjoner og at god kunnskap hjelper en til å nå mål. Andre ord som de nevnte med god kunnskap er nyttig, tenke kritisk, hjelper, positivt, kreativ, selvsikker og nyskapende. Og som tittelen på prosjektet påpeker var det noen som nevnte at kunnskap er noe som forandrer deg. Dette var sagt av en informant og jeg mener at det dekker over mye av det som er sagt i datamaterialet dersom jeg regner med at informanten mente en positiv forandring.

Et annet moment som jeg vil ta med er at 27 av 47 svar hadde det jeg vil kalle for et individperspektiv på hva god kunnskap er. Altså de svarte ut fra hva god kunnskap er for individet og ikke fellesskapet. 18 svar inkluderte samfunnet eller generelt at alle hadde nytte av god kunnskap.

Det første intervjuet

Etter å ha gått igjennom det første intervjuet gjentatte ganger har jeg bemerket meg to faktorer som er gjengangere i svarene og det er teknologi og kreativitet. De sier at god kunnskap er "tanker som er kreative, nyttige og hjelpsom for å nå spesifikke mål". I tillegg kom det fram at de ser på god kunnskap som noe som gjør en i stand til å håndtere framtidige utfordringer, noe som kan hjelpe. Da jeg spurte om spesifikk kunnskap de trenger i Zambia kom det fram at de trenger kunnskap som er oppdatert og kunnskap relatert til teknologi. På skolen er det for det meste utdaterte bøker, til og med bøker fra 1930-tallet. På den måten mener de at de blir tatt ifra sjansen til å se utviklingen i verden. De uttrykker at tilgang til datamaskiner ville gjort det lettere å være selvstendig.

Jeg spurte også om det kunne være en forskjell i hva god kunnskap er i urbane og rurale områder. Her sa de at det for eksempel er forskjell i måten en skaffer seg vann på. I byen er det kraner og hvis du kommer dit med en bøtte så vil de si at du har dårlige manerer. De som bor i landsbyen må kanskje gå noen mil for å hente vann. Hva som er god kunnskap i forhold til å skaffe seg vann blir dermed forskjellig. Begge disse informantene mener at for at kunnskap skal være god, så må den kunne bevises. Til og med religion kan bevises sa de, fordi at du kan bevise det gjennom å få bønner svart.

Det andre intervjuet

I det andre intervjuet er det to andre tema som blir nevnt flere ganger og det er religion og å akseptere andre sitt synspunkt. Informanten beskriver god kunnskap som "kunnskap som hjelper folk på en positiv måte" og "kunnskap som kan hjelpe folk å utvikle seg i ulike aspekt i livet". I forhold til god kunnskap i Zambia nevner han at kunnskap om HIV/AIDS er god og mer kunnskap om ulike religioner slik at ulike folk kan forenes.

Da jeg spurte om det kunne være forskjell på god kunnskap i rurale og urbane strøk sa han at det var det. Han er fra byen selv og mener at der er folk mer selvcentrert, mens på landsbyen deler de mer. Det kom fram at hvis han har skaffet seg god kunnskap, vil han holde dette for seg selv, siden i byen er det mer konkurranseholdninger og en vil alltid være bedre enn naboen. I landsbyene hadde han mer følelsen av at folk jobber i lag for å utvikle samfunnet.

Det han ser på som ikke god kunnskap er kunnskap som fører til splittelse blant folk i samfunnet, fordi at denne kunnskapen ikke har noe verdi. Han mener at kunnskap trenger ikke å være bevist for å være god fordi alt ikke kan bevises. Han sier at det "kan være god kunnskap avhengig av hva det spesifikke individet tror på det spesifikke øyeblikket".

Drøfting

I dette kapittelet vil jeg drøfte utvalgte svar og inntrykk fra spørreundersøkelsen og intervjuene mot teori om kulturen de lever i. Jeg vil først ta for meg spørreundersøkelsen og deretter intervjuene.

God kunnskap er noe som en forstår

I spørreundersøkelsen ble ordet *forstå* brukt 35 ganger på ulikt vis. Dette tyder på at lærerstudentene ser på god kunnskap som noe som en person kan forstå. Det kan tolkes som at de ikke mener at kunnskapen er god før en person virkelig skjønner hva noe handler om. Jeg tolker dette som at god kunnskap er noe mer enn det vi kan observere, men at det handler om innarbeidet kunnskap, kanskje erfart eller praktisk kunnskap. Om dette kan karakteriseres som naturvitenskaplig eller kritisk syn på kunnskap vil avhenge av ulike svar. Dersom en ser god kunnskap som noe som henger sammen både praktisk og teoretisk og noe som er relativt, vil jeg si at det er kritisk syn på kunnskap (Hiim & Hippe, 1998, s. 15-20). På en annen side kan det hende at de bruker dette ordet med en mer snever definisjon og kanskje noe er forstått når det har blitt undervist.

Jeg vil trekke inn det jeg nevnte i metodedelen om hvordan noen av lærerstudentene så på hverandres svar og diskuterte under spørreundersøkelsen. Ordlyden "god kunnskap er fortrolighet, bevissthet og forståelse av noe eller noen, sånn som fakta, informasjon beskrivelser eller ferdigheter

som er tilegnet gjennom erfaring eller utdanning gjennom oppdagelse og læring” gikk igjen i en del svar. Kanskje jeg tolker dette på et negativt vis fordi jeg heller ønsker meg reflekterte svar som ikke ser ut som en fasit. Kanskje de svarte slik siden de trodde at dette var rett svar? Hvis de gjorde det, kan det tolkes som et naturvitenskapelig syn på kunnskap der logistikk og rasjonalitet hersker. Det kan også være at det var dette de hadde lært og dermed ville de vise meg hva de hadde lært. Det høres veldig fint ut og som nevnt kan det i noen Afrikanske land være en kunst å snakke tvetydig og indirekte (Samovar et al., 2007, s.176). En kan jo spørre seg om dette virkelig er det de mener at god kunnskap er.

Framtidsrettet

I tillegg til at god kunnskap er noe en forstår er det også mange som omtalte god kunnskap som kunnskap en kan bruke på en god måte i framtiden. For eksempel var ord som utvikling, løse problem som en møter, analysere situasjoner og nå mål brukt av flere informanter. Dette kan sees i tilknytning til et verdensbilde som er påvirket av overlevelsesverdier (Inglehart & Baker, 2000, s. 23). De vil lære noe på skolen eller utenfor skolen som de selv kan bruke i framtiden. Dette kan også sees i tilknytning til kollektivistisk tankegang der de tenker på et felles godt utbytte av god kunnskap. Som jeg nevnte passer noe av Zambisk kultur i lag med kulturfilter B, men her kan det tolkes som at de ikke aksepterer verden som den er, men vil forandre samfunnet til det bedre (Dahl, 2001, s. 72).

Noe som hjelper

Et annet generelt moment som går igjen i svarene er at god kunnskap er noe som hjelper. Dette kan sees i sammenheng med ubuntu, der en gjennom samhandling med andre blir et menneske (Skutte, 2001, s.3). En av studentene uttrykte at ”det er god kunnskap fordi det hjelper individer på en positiv måte, motsatt fra dårlig kunnskap som hjelper individet på en dårlig eller negativ måte”. Her må en tenke over hva studenten kan ha ment med å hjelpe på positiv og negativ måte. For eksempel vil mange se på misjonærene som kom til Zambia som noe negativt, men likevel tok de med seg kristendom og starten på et mer systematisk utdanningssystem som noen mener var bra (Carmody, 2004). Dette kan også igjen sees i sammenheng med overlevelsesverdiene i samfunnet, at de planlegger for framtidig overlevelse (Inglehart & Baker, 2000, s. 23).

Teknologi og kreativitet

Det første intervjuet viser to gjentakende trekk som er teknologi og kreativitet. Dette kan igjen vise en holdning om å ikke akseptere verden som den er og kan dermed tyde på en mer sekulær-rasjonell holdning (Dahl, 2001, s. 72). Kreativitet kan også tolkes som noe mer moderne, siden en da ikke tar til seg de eldre tradisjonene, men skaper nye. Media og TV kan ha påvirket deres forståelse av god kunnskap eller kanskje miljøet på skolen. Begge disse informantene er også framtidsrettet og ser på god kunnskap som noe som kan hjelpe en med framtidige hindringer. Dette kan igjen trekkes til overlevelsverdier i samfunnet (Inglehart & Baker, 2000, s. 23). I det de nevner at de må stole på bøker fra tidlig 1900-tallet kan dette tyde på at de ser på kunnskap som noe som kan "gå ut på dato", med andre ord at kunnskap er kontekstuel knyttet til tid. Dette viser altså et annet kunnskapssyn.

På en annen side viser de et kritisk syn på kunnskap da de sier at det er forskjell på hva god kunnskap er i urbane og rurale områder. Kanskje de ser på denne praktiske kunnskapen som noe annet enn det de lærer på skolen. For å bruke Aristoteles sine begrep, kanskje de mener at de lærer den teoretiske kunnskapen, episteme, på skolen og den praktiske, techne, utenfor skolen (Skagen, 2012, s. 294-296). Likevel nevner den ene informanter flere ganger at det er viktig med de praktiske fagene, for eksempel produksjon.

Begge informantene mente også at god kunnskap må kunne bevises. Dette kan tyde på et naturvitenskapelig syn på kunnskap og at det finnes fasitsvar og ekte sannheter ((Hiim & Hippe, 1998, s. 15-20). Dette kan også sees i sammenheng med "fasitsvarene" som kom fram i spørreundersøkelsen. Informantene mener at også religion kan bevises gjennom at bønner blir svart. Dette viser en sterkt tro og at de har et verdensbilde som er sterkt påvirket av religion.

Religion og aksept

I det andre intervjuet er det religion og det å akseptere andre sitt synspunkt som kommer sterkest fram. Religion er som sagt en sterkt påvirkning på verdensbildet, men informanten mener at kunnskap om alle religionen er god. Dette kan sees i sammenheng med kollektivismen som er nevnt, men kanskje det helst gjelder familien og den forlengede familien. Kanskje han har dette synet på god kunnskap fordi han har tatt lærerutdanning. Religion er viktig på mange skoler (Carmody, 2004, s. 105-110) og å akseptere hverandre vil være viktig på skoler. Likevel må vi huske at i Zambia er

status og alder viktig for kommunikasjon (Taylor, 2006, s. 107), men disse to punktene kan kanskje møtes.

Informanten er fra en storby i Zambia og han sier at der er folk mer selvcentrert og de har en konkurranseholdning. Dette kan tyde på skiftende verdier i samfunnet og at de forflytter seg mer bort fra kulturfilter B (Dahl, 2001, s. 72). Her ser vi også individualisme og ikke kollektivism som er typisk for Zambia. At disse svarene kan virke annerledes fra de andre intervjuet og spørreundersøkelsen, kan ha med at han kanskje har en annen bakgrunn eller at han følte seg tryggere siden han var alene og fikk mulighet til å utdype. Slik som jeg tolker svaret hørtes det ut som om han var mer positivt innstilt til måten de gjorde det på i landsbygdene der de passet mer på hverandre og delte mer. Kanskje dette kan tyde på at de tradisjonelle verdiene fremdeles ligger sterkt i folk, selv om de ikke blir praktisert like mye i de store byene.

I motsetning til det andre intervjuet, mente denne informanten at god kunnskap ikke måtte bevises. Her viser han igjen et slags kritisk kunnskapssyn og ser på god kunnskap som noe relativt.

Avslutning

Jeg har ikke grunnlag for å gi et generaliserende svar på problemstillingen min som er gjeldene for hele Zambia. Jeg kan si at de zambiske lærerstudentene som jeg hadde som informanter legger vekt på at god kunnskap er noe som en forstår, enten det er teoretisk eller praktisk, fenomen eller situasjoner. Flertallet mener at god kunnskap vil kunne bringe noe godt i framtiden, enten i form av utvikling, at en kan takle utfordringer bedre eller nå satte mål. En måte å ta dette prosjektet videre på er kanskje å foreta en større undersøkelse av lærerstudenter for å se om svarene blir det samme. Det kunne også være interessant å innarbeide flere variabler som kjønn og alder for å studere likheter og ulikheter.

Litteraturliste

Bergersen, A. (2010). *Hvordan kan en ut fra vestlig sosial og politisk teori forstå normer som*

gjelder for fellesskapet som bruker begrepet "Ubuntu"? Høgskulen i Sogn og

Fjordane: Upublisert vitenskapelig fagtekst

Carmody, B. (2004). *The evolution of education in Zambia*. Lusaka: Bookworld Publishers

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo:

Abstrakt forlag.

Dahl, Ø. (2013). *Møte mellom mennesker. Innføring i interkulturell kommunikasjon*.

(2. utgave). Oslo: Gyldendal norsk forlag

Dahl, Ø. (2003). *Møte mellom mennesker. Interkulturell kommunikasjon*. Oslo: Gyldendal

norsk forlag

Geertz, C. (2000). *Local Knowledge. Further Essays in Interpretive Anthropology*. (3. utgave).

USA: Basic Books

Globalis. (2014, 29. oktober). Zambia. Hentet 14. mai 2016 fra

<http://www.globalis.no/Land/Zambia>

Grønmo, S. (2011). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget

Hiim, H. & Hippe, E. (1998). *Læring gjennom opplevelse, forståelse og handling. En studiebok*

i didaktikk. (2. utgave). Oslo: Universitetsforlaget

Inglehart, R. & Baker, W. E. (2000, februar). *Modernization, cultural change, and the*

persistence of traditional values. Hentet 15. mai 2016 fra

http://www.jstor.org/stable/2657288?seq=1#page_scan_tab_contents

MDG. (2015, 6. juli). *Population below \$ 1.25 (PPP) per day, percentage*. Hentet 11. mai 2016

fra <http://mdgs.un.org/unsd/mdg/SeriesDetail.aspx?srid=580>

Samovar, L. A., Porter, R. E. & McDaniel, E. R. (2007). *Communication between cultures*.

(6. utgave). Canada: Thomson Wadsworth

Shutte, A. (2001). *Ubuntu. An Ethic for a New South Africa*. Cluster Publications.

Skagen, K. (2012). *Neste time. Innføring i grunnskolepedagogikk*. Bergen: Fagbokforlaget

Vigmostad & Bjørke

Taylor, S., D. (2006). *Culture and Customs of Zambia*. USA: Greenwood Press

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

1. What comes to your mind if I ask you to define "good knowledge"?
2. What kind of knowledge do you think is important to have in Zambia today?
3. What kind of knowledge do you think the college is focusing on?
4. Is there any subjects or themes you would like to learn more about?
5. As a teacher, what do you think is important to teach pupils in school today?
6. Is there any subjects or topics you would like there to be more of in primary or secondary school?
7. In the English subject, what do you think is most important to learn?
8. What do you think about the language policy in the schools today?
9. Do you think this is positive or negative in relation to acquiring knowledge?
10. What about the things children learn at home? Is this good knowledge?
11. Is there some knowledge that is limited to boys or girls only?
12. There is a saying: "Knowledge is power" – how do you understand this saying?
13. If there is something that is not proved or can not be proved – can it be considered knowledge/
good knowledge?
14. How does religion fit into this discussion?

15. How does a person acquire knowledge?

17. In your opinion, is there any difference between knowledge and skills?

18. I have heard that one can distinguish between a wise man and an intelligent man. What do you think about this?

19. Do you think it would be different how one perceives "good knowledge" in the urban and rural areas?

20. If you define knowledge as....., what do you consider not to be good knowledge?

21. Can you please rank the three subjects you think is most important?

22. How does this knowledge help the pupils in the future?